

Nr 17.

Ankom till riksdagens kansli den 15 april 1926 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av vissa delar av lagen den 2 juni 1916 om skyddskoppypmpning, dels ock en i ämnet väckt motion.

Genom en den 29 januari 1926 dagtecknad proposition, nr 104, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse av vissa delar av lagen den 2 juni 1916 (nr 180) om skyddskoppypmpning.

Härigenom förordnas, att 2 §, 5 § 3 mom., 11 § 1 och 3 mom., 12 § 2 mom., 13 § 1 och 2 mom. samt 28 § i lagen den 2 juni 1916 om skyddskoppypmpning skola i nedan intagna delar erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Barn skall undergå skyddskoppypmpning senast under det kalenderår, då det fyller sex år. Är barnet nämnda år boende å ort, för vilken jämlikt 12 § 2 mom. ympningsmöten skola hållas, och äger det år sådant möte ej rum för orten, må med ympningen anstå till nästföljande år.

5 §.

3 mom. Säger sig någon, som är ansvarig för barns befordran till ympning enligt 2 §, hysa farhåga för att ympningen skall för barnet medföra ohälsa, som ej är blott tillfällig, och måste det med hänsyn till av sökanden förebragta omständigheter antagas, att sådan farhåga har sin grund i personlig erfarenhet om något fall av dylik ohälsa, som han haft skälig anledning anse hava inträffat i samband med ympning av barn, må, i den ordning nedan sägs, barnet undantagas från ympning enligt nämnda paragraf.

Den, som — — — detta protokoll.

Finner medicinalstyrelsen /— — — Kungl. Maj:ts prövning.

11 §.

1 mom. Efter undergången ympning skall, för utrönande av dess resultat, den ympade besiktigas; dock är den, som på grund av stadgandet i 4 § undergått ympning, befriad från sådan besiktning.

Besiktning verkställas av den, som förrättat ympningen, och äger denne, med iakttagande av vad i 12 § 2 mom. sägs, härför utsätta tid och plats. Å annan ort än stad, köping eller municipalsamhälle med egen tjänsteläkare skall dock, där så lämpligen kan ske, för besiktning anlitas person, som blivit utsedd till särskild besiktningsförrättare för orten.

Särskild besiktningsförrättare utses av förste provinsialläkaren i länet, sedan yttrande inhämtats från vederbörande provinsialläkare och hälsovårdsmyndighet.

Till särskild besiktningsförrättare må utses endast den, som undergått föreskriven kurs i besiktning av skyddskoppympade.

Särskild besiktningsförrättare skall om verkställd besiktning och dess resultat ofördröjligen insända bevis till den som förrättat ympningen.

3 mom. Det åligger ympare att, efter avslutad ympning, som förrättats å ympnings- eller besiktningsmöte eller som anordnats av hälsovårdsmyndighet, för varje ympad person kostnadsfritt utfärda intyg, enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär, om ympningen och dess resultat.

Har ympningen — — — nu sagts.

Vid ympning — — — svarande bok.

12 §.

2 mom. Å landet — — — ympnings- och besiktningsmöten. Dylika möten skola hållas vartannat år, där ej med hänsyn till särskilda omständigheter ympnings- och besiktningsmöten anses böra för viss ort hållas varje år.

Förslag till plan för ympnings- och besiktningsmöten uppgöres av vederbörande ympare i samråd med hälsovårdsmyndigheterna å ifrågavarande orter, med angivande i vad mån för besiktning må kunna anlitas särskild besiktningsförrättare, och insändes till förste provinsialläkaren i länet, vilken har att fastställa planen samt förordna, huruvida och i vilken omfattning besiktningsmöten skola förrättas av särskild besiktningsförrättare.

Medicinalstyrelsen äger fastställa särskilda föreskrifter angående upprättande av plan, som här avses.

Hälsovårdsmyndigheten har — — — och uppvärmd.

13 §.

1 mom. Skyddskoppympning, som verkställas å ympnings- eller besiktningsmöte eller på föranstaltande av hälsovårdsmyndighet, ävensom ympning, varom förmäles i 3 § eller varom beslut meddelats enligt 4 § tredje stycket, är avgiftsfri för den ympade.

2 mom. Verkställes skyddskoppypmpning å ympnings- eller besiktningsmöte eller på föranstaltande av hälsovårdsmyndighet, utgår till ympare eller besiktningsförrättare för varje ympad eller besiktigad person, för vilken ympningen enligt 1 mom. är avgiftsfri, ersättning av statsmedel med belopp, som Konungen bestämmer. Ympare eller — — — Konungen föreskriver.

28 §.

Med hälsovårdsmyndighet förstås i denna lag hälsovårdsnämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1927.

I sammanhang med berörda proposition har utskottet till behandling förehaft en av herr *Sandberg* m. fl. inom andra kammaren väckt motion nr 285. I denna motion, vilken väckts inom den ordinarie motionstidens utgång, har hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av 5 § i lagen den 2 juni 1916 om skyddskoppypmpning, att för föräldrar och målsmän, som kommit till en allvarlig och grundad uppfattning om skyddskoppypmpningens skadlighet för deras barns hälsa, möjlighet måtte beredas att efter inför hälsovårdsmyndighet på heder och samvete avgiven förklaring i detta avseende, utan besvärligt eller kostsam förfarande, beviljas undantag från ympningsplikten och att revaccinationspliktiga enligt 3 och 6 §§ måtte för sin del beredas samma möjlighet.

Beträffande grunderna för det med propositionen avsedda lagförslaget ävensom de skäl, som i motionen åberopats till stöd för däri gjort yrkande, får utskottet hänvisa till propositionen resp. motionen.

Den föreliggande propositionen innebär — förutom en formell omredigering av 28 § — ändringar i gällande vaccinationslag dels beträffande reglerna för skyddskoppypmpningens verkställande och anordnande och dels beträffande bestämmelsen om rätt till undantag från ympningsplikten. Den i ämnet väckta motionen hänför sig helt till den senare frågan.

Beträffande reglerna för skyddskoppypmpningens verkställande och anordnande föreligga ändringsförslag i tre hänseenden. Sålunda föreslås sådan ändring av 12 § att däri inför stadgande av innehåll att ympnings- och besiktningsmöten skola hållas vartannat år, där ej med hänsyn till särskilda omständigheter dylika möten anses böra för viss ort hållas varje år. Vidare föreslås såsom komplement till denna bestämmelse, att till 2 § göres ett tillägg av innebörd att å de orter, för vilka enligt 12 § ympnings- och besiktningsmöten skola hållas men där sådana möten förättas endast vartannat år, med ympning av varannan årsklass kan få anstå tills det år barnen fylla sju år. Det andra ändringsförslaget avser

Utskottet

utsträckt anlåtande av särskilda besiktningsförrättare. I detta hänseende föreslås sådana ändringar i vaccinationslagen, att särskilda besiktningsförrättare skola komma till användning i alla de fall, där så lämpligen kan ske, d. v. s. där lämplig person finnes att tillgå. Det tredje ändringsförslaget angår planläggningen av ympnings- och besiktningsmötena. Enligt förslaget skulle dessa planläggas av förste provinsialläkarna enligt av medicinalstyrelsen lämnade direktiv för planernas uppgörande.

Mot de ifrågavarande ändringsförslagen, vilka i huvudsak tillstyrkts av medicinalstyrelsen, har utskottet icke haft något att erinra. Skälet till ändringarna har uteslutande varit strävandet att nedbringa de nuvarande alltför höga vaccinationskostnaderna. De besparingar för statsverket, som väntas uppstå såsom följd av de ifrågasatta lagändringarna, hava beräknats till ett belopp under normala år av inemot 100,000 kronor.

I fråga om rätten till undantag från ympningsplikten har i propositionen föreslagits ändring beträffande den s. k. samvetsklausulen av sådan innebörd att såsom villkor för befrielse skulle föreskrivas, att sökanden haft skälig anledning att antaga ett samband mellan ett av honom själv iakttaget fall av stadigvarande ohälsa samt ympning av barn.

Såsom av propositionen framgår har i fråga om den nu gällande samvetsklausulens syfte och innebörd från riksdagens sida såväl 1920 som 1923 uttalats, att bristande överensstämmelse rådde mellan avsikten med samvetsklausulens införande i lagen och dennas verkningar i tillämpningen. Därvid har framhållits, hurusom medicinalstyrelsen i intet fall ansett sig kunna meddela befrielse från ympning och att Kungl. Maj:t allenast i ett fåtal fall bifallit ansökning härom. Anledningen till att dispens icke ansetts kunna beviljas torde hava varit, att med den lydelse 5 § 3 mom. erhållit detta lagrum tolkats så, att den personliga uppfattningen hos sökanden om vaccinationens inflytande på iakttaget fall av ohälsa icke tillmätts någon betydelse och att i stället befrielse från vaccinationsplikten gjorts beroende av att sökanden påvisade ett faktiskt orsakssammanhang mellan den iakttagna sjukdomen och ympning. Då skäl icke förebragts, som synas böra föranleda riksdagen att avstå från att förverkliga den ståndpunkt i sak riksdagen intog vid den nu gällande lagbestämmelsens antagande, och då den omformulering, som föreslagits i propositionen, lär kunna förväntas föranleda de administrativa myndigheterna att tillämpa lagbestämmelsen i enlighet med riksdagens avsikt vid dess tillkomst, anser sig utskottet böra tillstyrka det i propositionen innefattade förslaget jämväl i nu förevarande del. Innan praktisk erfarenhet vunnits om de verkningar, som ett bifall till det sålunda förordade reformförslaget skulle medföra, anser utskottet grund icke föreligga att föreslå riksdagen att taga ytterligare ett steg utöver en vidgad tillämpning av den nu gällande samvetsklausulen. Utskottet anser sig därför icke kunna förorda den i ärendet av herr Sandberg m. fl. väckta motionen. Denna åsyftar nämligen ett frångående av

den ståndpunkt i sak riksdagen vid särskilda tillfällen under de senaste åren angivit, i det motionärerna upptagit det vid lagens tillkomst motionsvis framförda förslaget, att undantagande från ympningsplikt skulle medgivas så fort vederbörande avgåve en förklaring inför hälsovårdsmyndigheten, att han ägde en allvarlig och grundad uppfattning om skyddskoppymplingens skadlighet.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas; samt

B) att motionen nr 285 i andra kammaren, i den mån den icke blivit besvarad genom vad utskottet ovan hemställt, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 april 1926.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, von Sydow, von Koch, greve Spens, von Stockenström, Petré, Åkerberg* och *Luterkort*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Öberg, Hage, Ödström. Holmström* i Stockholm, *Ros, Pettersson* i Hällbacken och *Lindgren* i Dingelvik.